

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Ministerie van OCW
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Zoetermeer, 24 juni 2015

Betreft: concept beleidsregel adviescommissie macrodoelmatigheid

Kenmerk: gev15-0713mr/BES_Alg

Geachte mevrouw Bussemaker,

In de wet macrodoelmatigheid is opgenomen dat u een adviescommissie macrodoelmatigheid kan instellen om te adviseren over de bevoegdheden bij handhaving van de zorgplichten arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid. SBB was voornemens een onafhankelijke geschillencommissie in te stellen waar partijen terecht konden als er een geschil was in het kader van macrodoelmatigheid, en zelfregulering door overleg in de regio danwel sector, geen oplossing bood. Afgelopen najaar is SBB met u overeengekomen om beide commissies samen te voegen en te komen tot een adviescommissie macrodoelmatigheid. Deze adviescommissie krijgt drie taken:

- doorlichten van het opleidingsaanbod;
- adviseren over signalen van ondoelmatige situaties;
- adviseren over geschillen tussen partijen over ondoelmatigheid.

In mei heeft SBB de conceptbeleidsregel behorende bij deze commissie macrodoelmatigheid mogen ontvangen. In deze conceptbeleidsregel zijn de taken van de commissie nader uitgewerkt. Zoals afgesproken is SBB in de gelegenheid gesteld u hierover te adviseren. Voorafgaand aan dit advies is er regelmatig ambtelijk contact geweest tussen SBB (advisering thema-adviescommissie doelmatigheid) en de directie mbo. Deze nauwe afstemming heeft al geleid tot enige aanpassingen op onderdelen van de conceptbeleidsregel, waarvoor dank. Het bijgevoegde advies heeft betrekking op de laatste conceptbeleidsregel dat in het bestuur SBB is besproken.

Mochten er naar aanleiding van het advies nog vragen zijn dan zijn wij gaarne bereid nadere toelichting te geven. Wij zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Michaël van Straalen
voorzitter

SBB advies over de conceptbeleidsregel commissie macrodoelmatigheid

Datum: 18 juni 2015

Algemeen

Onderwijs en bedrijfsleven hebben sinds 2012 in SBB al diverse afspraken gemaakt over het thema macrodoelmatigheid in het kader van zelfregulering. Onderwijs en bedrijfsleven hebben met elkaar 'het recht op overleg' afgesproken. Tevens faciliteert SBB onderwijs en bedrijfsleven in de dialoog over een doelmatig opleidingsaanbod door het aanleveren van eenduidige en erkende feiten en cijfers (via www.doelmatigheid.s-bb.nl). Daarnaast bespreken de sectorkamers signalen over mogelijke (on)doelmatige situaties en zullen specifiek de kleine opleidingen besproken worden. Ook ondersteunt SBB de beroeps- en studie keuze van de student door het uitbrengen van de studiebijsluiter 'Studie in Cijfers'.

In de advisering van SBB is onderkend dat het speelveld van de macrodoelmatigheid breder is dan enkel de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven en dat er omgevingsfactoren kunnen zijn waar een instelling geen invloed op heeft. Bijvoorbeeld (lokale) politieke keuzes, niet bekostigde instellingen (die niet onder het wetsvoorstel macrodoelmatigheid vallen), faillissementen e.d. kunnen een rol spelen en uiteindelijk ook effect hebben op het arbeidsmarktperspectief van de student. Conform het SBB advies 'opleidingen met een beperkt arbeidsmarktperspectief' wordt daarom geadviseerd om het thema in een bredere regionale en sectorale context te bezien, met daarbij de erkenning voor de drievoudige opdracht van het onderwijs:

- *kwalificeren voor een beroep;
- *toerusten tot deelname aan de samenleving;
- *motiveren tot verder leren.

Vooraf

SBB gaat er van uit dat bepaalde onderdelen van de conceptbeleidsregel pas nader geoperationaliseerd worden in de werkwijze van de commissie macrodoelmatigheid.

Uitgangspunten

Toegankelijkheid commissie

- Een belangrijke uitgangspunt van de beleidsregel wordt door SBB onderschreven namelijk dat de commissie alleen van de minister van OCW het verzoek kan krijgen om tot onderzoek over te gaan. Op deze wijze behoudt de commissie haar focus, wat resulteert in een risicogerichte inzet.
- SBB onderkent het belang van de commissie om open te staan voor een breed scala aan signalen. Echter, onderwijs en bedrijfsleven vinden het belangrijk dat alle signalen, voordat deze in behandeling worden genomen voor beoordeling door de minister, onderbouwd worden met actuele en zo volledig mogelijke gegevens (dit betekent dat artikel 3 lid 2 voor geheel lid 1 geldt).
- SBB adviseert daarnaast de minister van OCW om ontvankelijkheidscriteria in te stellen op basis waarvan de minister van OCW beoordeelt of een signaal dan wel verzoek leidt tot een onderzoek van de commissie. Deze ontvankelijkheidscriteria zijn breder dan alleen de indicatoren en de criteria, maar richt zich ook op bepaalde processtappen die vooraf doorlopen dienen te zijn, bijv. heeft er onderling overleg tussen partijen plaatsgevonden en wat het resultaat van dat overleg was.

Voorbeeld

Stel er staat een artikel in de krant over een bepaalde opleiding in een regio, dan is het goed om eerst te polsen bij de betrokken partijen wat het verhaal achter het artikel is voordat de commissie tot een formeel onderzoek overgaat.

Indicatoren zorgplichten

De minister van OCW introduceert in deze beleidsregel een norm voor arbeidsmarktperspectief en doelmatigheid. Het risico van het introduceren van deze normen is dat partijen gaan handelen naar deze gegevens en dat deze kwantitatieve gegevens niet bekeken worden in een bepaalde (regionale en sectorale) context. Het heeft het risico in zich van het creëren van een strak toetsingskader en dit kan tot ongewenste effecten leiden.

- SBB benadrukt het belang van weging van meerdere criteria en is van mening dat advisering door de commissie aan de minister van OCW op basis van een enkel kwantitatief criterium niet wenselijk is. OCW heeft aangegeven dit te onderkennen en heeft hierop aangegeven dat in de advisering altijd meerdere criteria in de afweging meegenomen zullen worden. SBB vraagt OCW dit ook in de beleidsregel op te nemen.
- SBB wil ook onder de aandacht brengen dat zowel artikel 4 als artikel 5 volgtijdelijk zijn opgeschreven. Eerst moet er sprake zijn van een vermoeden van niet naleving (lid 1) en dan (pas) wordt er naar de aanvullende criteria gekeken (lid 2). Hiermee wordt enerzijds een drempel opgebouwd, maar anderzijds beperkt het eerste oordeel zich alsnog tot een enkel kwantitatief gegeven.
- Tot slot dient ook aangegeven te worden dat enkele aanvullende criteria die zicht geven op de regionale en sectorale situatie (bijvoorbeeld lokale politieke keuzes, organiseerbaarheid voor de instelling) nog geen plek in de criteria hebben gekregen.

Geschillen

Een belangrijk uitgangspunt rondom het samenvoegen van de twee oorspronkelijk beoogde commissies was dat de commissie ook de ruimte zou krijgen om te adviseren bij geschillen, en als er een vermoeden van niet-naleving van een van de twee zorgplichten is, dat de minister dan haar doorzettingsmacht kan uitoefenen.

Zoals de beleidsregel op dit moment is opgesteld, verwacht SBB dat de minister van OCW kan doorzetten bijvoorbeeld in een situatie waarbij drie instellingen onderling en/of in samenwerking met het bedrijfsleven een geschil krijgen over welke opleiding zou moeten sluiten, de (regionale en/of sectorale) gegevens zijn immers voorhanden.

Echter, stel dat twee instellingen in een regio een bepaalde opleiding aanbieden. Een derde instelling wil starten met de opleiding. De twee instellingen geven aan dat er geen ruimte is voor een derde instelling omdat dit de instroom van leerlingen zal gaan versnipperen, ook is er niet voldoende vraag op de arbeidsmarkt voor een derde opleiding. In een dergelijke situatie is er een risico op een ondoelmatige situatie en een risico op het niet naleven van de zorgplichten. In zo'n situatie kunnen onderwijs en bedrijfsleven enkel terecht voor advies bij de commissie en zal er geen doorzettingsmacht van de minister zijn, (kwantitatieve) gegevens zijn namelijk nog niet voorhanden (de casus passeert niet artikel 4 en 5 lid 1).

- SBB vraagt OCW om ook bij een risico in de toekomst op het niet-naleven van de zorgplichten in het kader van geschillen (ook al zijn kwantitatieve gegevens nog niet voorhanden) doorzettingsmacht voor de minister in te regelen.

Bronnen

SBB benadrukt het belang van het gebruik van dezelfde feiten en cijfers en van dezelfde bijbehorende definities. Het werkt hierbij verwarrend dat de indicatoren van artikel 4 lid 1 op verschillende bronnen (CBS en ROA) gebaseerd zijn.

- SBB maakt bezwaar tegen het gebruik van CBS gegevens i.v.m. de actualiteit. Stel de commissie baseert zich straks op gegevens beschikbaar in januari 2016, dan doet CBS een uitspraak over

studenten die afgestudeerd zijn in juni 2013 en bij een vierjarige opleiding gestart zijn in 2009. Dit betekent dat een instelling een uitspraak moet doen in 2016 over een opleiding die gestart is in 2009. Dit geldt ook voor de schoolverlatergegevens van het ROA.

Kleine (unieke) opleidingen

Onderwijs en bedrijfsleven zijn er geen voorstander van om beroepsopleidingen met minder dan 18 studenten (bij voorbaat) te sluiten. Ook hierbij is het van belang de bredere context van de (regionale en sectorale) situatie mee te wegen. Dit aandachtspunt wordt onderkend door OCW. Het introduceren van deze norm voor de zorgplicht doelmatigheid brengt ook met zich mee dat de kleine, unieke opleidingen onder druk komen te staan.

- SBB adviseert daarom om in de memorie van toelichting op te nemen hoe de zorgplicht doelmatigheid zich verhoudt tot de kleine, unieke opleidingen.

Tot slot adviseert SBB om de beleidsregel na anderhalf jaar te evalueren en ondersteunt SBB het aanbod van OCW om de instellingen per brief over de commissie macrodoelmatigheid te informeren.